

Denkwijze Veerkracht wint snel terrein bij zuivelsector

‘Dierenarts moet integraler naar bedrijven kijken’

Rundveedierenarts Joost de Veer is al 16 jaar pleitbezorger van de ‘integrale diergezondheidszorg’. Naar zijn idee beschouwen dierenartsen de aandoeningen op het bedrijf te veel als losse, op zichzelf staande ziekten. De Veer vindt dat alle aandoeningen samenhangen, en het gevolg zijn van de bedrijfsomstandigheden. Onlangs richtten de rundveedierenartsen die deze integrale denkwijze delen, Veerkracht op, de veterinaire kenniscoöperatie voor de melkveehouderij. De jarenlange inspanningen van De Veer en zijn collega’s leidden al tot de managementscan Koe-Kompas, dat door steeds meer zuivelorganisaties wordt omarmd.

Geesje Rotgers

“**N**ee, de blik van de rundveedierenarts is niet breed genoeg’, vindt Joost de Veer. ‘Cowsultant Integraal Koemanagement’ noemt hij zich. “Dierenartsen durven bijvoorbeeld over het voer niet veel te zeggen. Dit zouden zij wel moeten doen”. De Veer is pas tevreden als het melkveebedrijf een melkkwaliteit levert die geschikt is voor babyvoeding. Dit betekent een laag celgetal, een laag kiemgetal, geen boterzuursporen enzovoorts. Op veel bedrijven is er dus werk aan de winkel. De Veer beaamt dat; de diergezondheid kan veel beter. “Rundveedierenartsen zullen de bedrijfsproblematiek veel integraler moeten benaderen. Op het terrein van het voer en de voerwinning is de grootste winst te halen”, meent hij. Dat betekent niet dat dierenartsen voortaan ijverig aan de rantsoenen moeten gaan rekenen, maar zij kunnen aan de fysiologie van de koeien wel aflezen hoe het gesteld is met de kwaliteit van het ruwvoer. “Een rundveedierenarts hoort te zien hoe de voersilo erbij ligt en of er op de juiste wijze is ingekuuld. En als het kuilonderzoek van de BLGG een laag suikergehalte uitwijst, dan weet je als dierenarts dat de koeien niet het beste product te vreten krijgen. Met een relatief eenvoudige kuilthermometer (140 euro) kun je controleren of er broei is in de kuil. Met de huidige producties van 1 miljoen liter melk per arbeidskracht, kunnen veehouders zich gewoon niet permitteren geld te verliezen door matig voer. De voeding is enorm belangrijk voor de diergezondheid.” De Veer snapt dan ook niet dat er binnen de faculteit Diergeneeskunde zo weinig aandacht is voor de diervoeding. De hoogleraar diervoeding heeft maar een aanstelling van 20 procent. En die tijd moet ook nog worden

gedeeld met de gezelschapsdieren. Daarbij is het vak diervoeding voor studenten een keuzevak.

Integrale diergezondheidszorg

Zestien jaar geleden werd de zogeheten Markelgroep van zo’n 25 rundveedierenartsen/zoötechnici opgericht. Deze groep ging zijn eigen scholing regelen. De Veer: “De belangrijkste vraag was daarbij altijd: wat heeft de boer eraan?”

Waar de boer niets aan had, werd rap van tafel geveegd. De groep is open, echter nieuwelingen werden maar mondjesmaat toegelaten. “Onze vaste vergaderlocatie in Markelo kon meer deelnemers niet aan. Naast vergaderen, moest er ook goed gegeten worden en overnacht. Op de informele momenten zijn de discussies effectiever; dan is er meer uitwisseling van informatie binnen de groep”, aldus De Veer. Nu de groep is opgegaan in Veerkracht, is er meer ruimte voor nieuwelingen en jongeren.

De Markelgroep ontstond uit onvrede over de kwaliteit van het post academische onderwijs diergeneeskunde. “Er werd, zoals in de hele diergeneeskunde, vooral ‘outside → inside’ gedacht”, vertelt De Veer. “Als dierenarts ga je naar een ziek dier toe en je constateert dat je de ziekte had kunnen voorkomen als je enige tijd geleden had ingegrepen.” Dit is het paard achter de wagen spannen. Dierenartsen moeten juist ‘inside → outside’ denken: hoe ziet de omgeving van het dier eruit (voer, stal, hygiëne), wat zijn de risicofactoren, en vervolgens kijk je naar de effecten daarvan op de gezondheid van de koe. Hierdoor kun je ingrijpen, voordat het dier ziek wordt. Dit vraagt een andere kijk van de dierenarts. Het ‘inside → outside’ denken begint aan de basis. De Faculteit Diergeneeskunde en de Maat-

schappij voor Diergeneeskunde zouden hun naam moeten wijzigen in respectievelijk Faculteit Diergezondheidszorg en Maatschappij voor Diergezondheidszorg, vindt De Veer. Dieren genezen is belangrijk, maar slechts een onderdeel van diergezondheidszorg! Daar heeft hij zeker een punt, nu de zienswijze van zijn Markelgroep meer aanhang krijgt in zuivelkringen. De zienswijze is uitgewerkt in de managementscan Koe-Kompas, die inmiddels door meer partijen in de zuivel is overgenomen. Inmiddels wordt met het Koe-Kompas gewerkt op 1.800 van de 4.000 melkveebedrijven die zijn aangesloten bij Partico.

Cono heeft 4 jaar geleden hier het voortouw in genomen. Het Koe-Kompas vervangt het Periodieke Bedrijfs Bezoek. Niet onvermeld mag blijven dat ook Friesland Campina zich liet ontvallen geïnteresseerd te zijn in Koe-Kompas. Zij overweegt het op te nemen in haar kwaliteitsprogramma. Momenteel wordt samen met Wageningen Universiteit gewerkt aan de uitbouw van Koe-Kompas met een ‘meetmodule’. Zuivelorganisaties willen graag harde maatstaven om er maatregelen aan te kunnen koppelen.

RUNDVEEDIERENARTS JOOST DE VEER

“De integrale diergezondheidszorg staat haaks op de tweedelijns diergeneeskunde, met zijn specialisten per ziekte of aandoening.”

Foto: Geesje Rotgers

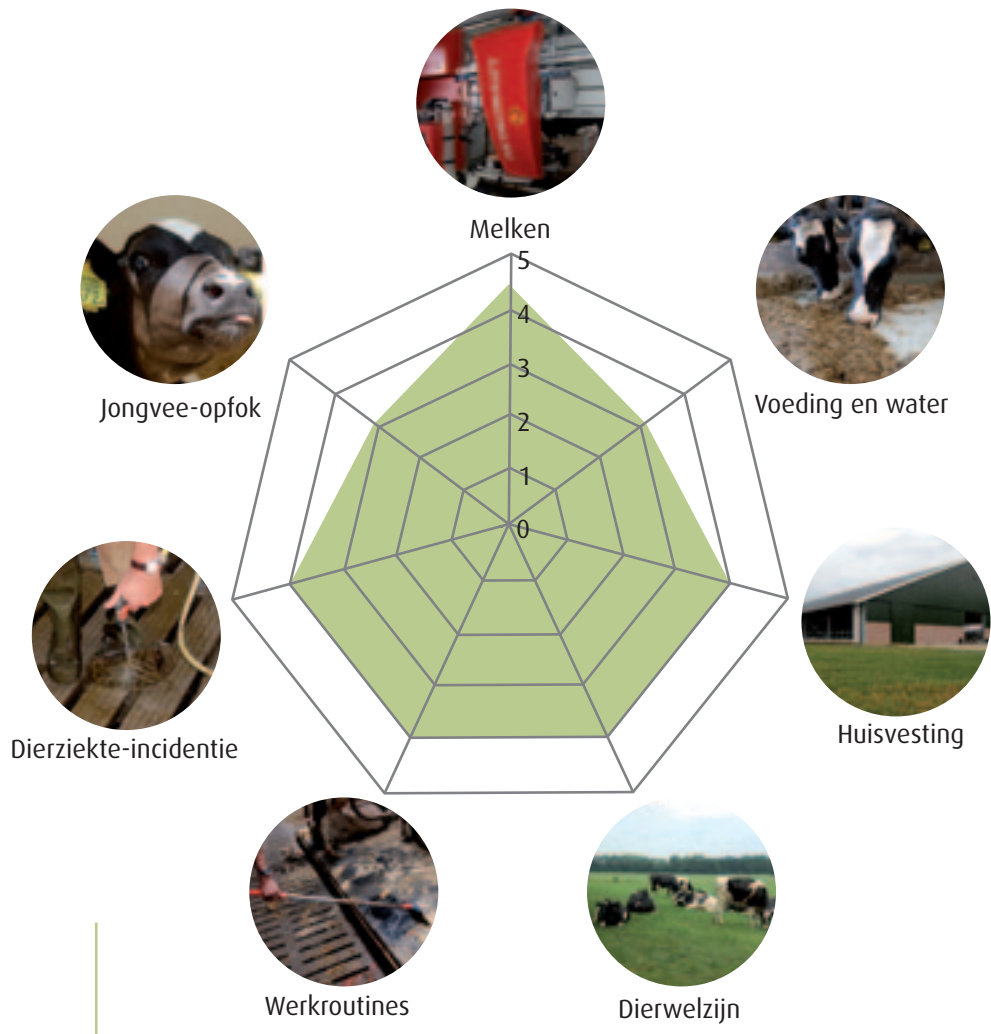
Relatie met andere programma's

De benadering van Koe-Kompas staat haaks op de tweedelijns diergeneeskunde, met zijn specialisten per ziekte of aandoening. De Veer gelooft dan ook niet in de tweedelijns gezondheidszorg. "De specialisten kijken te star naar één ziekte en zien onvoldoende de samenhang tussen de verschillende aandoeningen en de bedrijfsomstandigheden. Neem bijvoorbeeld de Salmonella-aanpak bij rundvee, waarbij een besmette koe gedwongen moet worden afgevoerd. Totaal zinloos, als je niet verder kijkt dan Salmonella. Uit Amerikaans onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat de Salmonella-bacterie wel zeven maanden kan overleven in vuile drinkbakken en de directe omgeving. Als je niets doet aan de optimalisatie van de hygiëne op het bedrijf, zicht hebt op de

voeding, huisvesting, dan blijven er nieuwe besmettingsgevallen komen." Veehouders die deelnemen aan Koe-Kompas, worden begeleid door dierenartsen die speciaal zijn opgeleid voor het werken met deze managementscan. Er wordt nog gezocht naar een onafhankelijke organisatie die de certificering van de 'Koe-Kompas-dierenartsen' voor haar rekening wil nemen. Krijgen rundveedierenartsen hiermee van 'de zuivel' een alternatief voor 'de geborgde dierenarts'? René van Buitenen, woordvoerder van zuivelorganisatie NZO, stelt hierover nog niets te kunnen zeggen. "De ontwikkelingen op het gebied van Koe-Kompas zijn van zo recente datum, dat deze vraag binnen de zuivel nog niet aan de orde is geweest."

Coöperatie Veerkracht

Inmiddels heeft de Markelgroep, de denktank van rundveedierenartsen, haar naam gewijzigd in Veerkracht, om de veerkracht van rundveebedrijven in beeld te kunnen brengen en zodoende richting kunnen geven aan optimalisatie van het melkveebedrijf. Er is bewust gekozen voor de coöperatievorm en niet voor een vereniging. "Een coöperatie treedt naar buiten, een vereniging is naar binnen gekeerd", beargumenteert De Veer. Naar binnen gekeerde kandidaten worden niet toegelaten tot de coöperatie. "Alleen mensen die hun kennis willen delen met anderen, zijn welkom." Ook worden naast dierenartsen, in beperkte mate adviseurs uit andere branches toegelaten. "Maar er wordt altijd goed gekeken of iemand zijn kennis wil delen, we maken al mee dat er vanuit concurrentieoverwegingen niets gezegd mocht worden." Dergelijke leden kan de kersverse coöperatie niet gebruiken, aldus De Veer. De coöperatie houdt er een strenge ballotage op na.

INDICATOREN KOEKOMPAS

Diergezondheid is het resultaat van veel factoren op het bedrijf.

Foto's: AgriMedia

